

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้นำทางศาสนา ผู้นำในการประกอบ พิธีกรรม ผู้นำในชุมชนแบบเป็นทางการ และผู้นำแบบไม่เป็นทางการ ผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องบริบทของชุมชนในด้านต่างๆ โดยเลือกถามข้อมูลในแต่ละประเด็นที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ได้เลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุ มีประสบการณ์ รู้เรื่องราวความเป็นมาภายในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยได้เลือกผู้ให้ข้อมูลด้านนี้จากคำบอกเล่า คำแนะนำของชาวบ้านในชุมชน และผู้ให้ข้อมูลที่เป็นแม่บ้านจำนวน 10 คนที่มีบทบาทในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชนอย่างโดดเด่นโดยผู้วิจัยเลือกจากการสังเกตด้วยตนเองในเบื้องต้น และสอบถามชาวบ้านในชุมชนว่าผู้หญิงคนไหนมีบทบาทมาก รวมทั้งจากการแนะนำของแม่บ้านในชุมชน โดยเลือกผู้ที่มีการปฏิบัติในการสืบทอด ถ่ายทอด ความเชื่อ และพิธีกรรมพื้นบ้านในชุมชนที่มีอยู่อย่างสม่ำเสมอ แม่บ้านที่ทำอาชีพหัตถกรรมพื้นบ้านภายในครัวเรือน แม่บ้านที่เป็นแม่ค้าภายในชุมชน และแม่บ้านที่เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นประจำ หลังจากที่ได้เข้าไปอาศัยอยู่ในชุมชนกับชาวบ้านที่รู้จักกันแล้ว ผู้วิจัยได้สร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านในชุมชนด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยมีแม่ลัย นันตะ เป็นผู้แนะนำให้รู้จักชาวบ้านในชุมชน ผู้วิจัยได้ทำความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลด้านบริบทของชุมชน ผู้ให้ข้อมูลด้านเนื้อหา ติดตามสังเกต และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลตามประเด็นที่ตั้งไว้

1.1 ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชน

ผู้นำทางศาสนา

ผู้นำทางศาสนาในชุมชนเป็นคนดั้งเดิมในชุมชน มีอายุมาก และสั่งสมประสบการณ์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน มีภาระหน้าที่อบรมสั่งสอนชาวบ้านในชุมชนตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนาพุทธแบบพื้นบ้านที่เกิดขึ้นในชุมชนในรอบปี ผู้นำ

ทางศาสนาเป็นผู้ที่สามารถจดจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนในช่วงต่างๆ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของชาวบ้านในชุมชน ทั้งความเชื่อทางพระพุทธศาสนา และความเชื่อแบบพื้นบ้าน ประกอบกับผู้นำทางศาสนาเป็นผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ และเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านในชุมชน เป็นผู้นำที่มีบทบาทในการส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านให้คงอยู่ภายในชุมชน และผลักดันให้ผู้หญิงในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการประกอบพิธีกรรม กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนมาโดยตลอด

1. พระครูรัตนชัยธรรม เจ้าอาวาสวัดเมืองสาทรหลวง เจ้าคณะตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

2. พระครูบุญยืน เจ้าอาวาสวัดเมืองสาทรน้อย ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้นำในการประกอบพิธีกรรม

1. นายทองแดง ที่ปรึกษา อายุ 75 ปี อดีตอาจารย์วัด อยู่ชุมชนเมืองสาทรหลวง ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เดิมเป็นชาวจังหวัดลำพูน เข้ามาอาศัยอยู่ในบ้านเมืองสาทรหลวงเมื่อ 40 ปีก่อน เคยบวชเรียนเป็นพระภิกษุมานานแล้วสามารถอ่านพัสสาวาดำรงที่เป็นภาษาล้านนาได้อย่างคล่องแคล่ว ทำหน้าที่เป็นอาจารย์วัดรวมทั้งสิ้น 35 ปี ในช่วงที่เป็นอาจารย์วัดได้เป็นผู้นำชาวบ้านประกอบพิธีกรรมต่างๆ ทั้งพิธีกรรมในทางพระพุทธศาสนา และพิธีกรรมพื้นบ้านทั่วไป ส่วนภรรยาของนายทองแดง คือ นางอวน ที่ปรึกษา เป็นผู้ทำเครื่องประกอบพิธีกรรม เช่น สะตวง เครื่องสังเคราะห์ สรงเกล้า สรงหน้าจนหลัง

2. นายสุรศักดิ์ คณะปัญญา อายุ 40 ปี อาจารย์วัดคนปัจจุบัน อยู่ชุมชนเมืองสาทรหลวง ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ หลังจากลาสิกขาออกมาได้เข้ารับหน้าที่เป็นอาจารย์วัดแทนนายทองแดง ที่ปรึกษาที่สุขภาพไม่ค่อยดี ในสมัยที่เป็นพระภิกษุนายสุรศักดิ์สอบเปรียญธรรมได้เป็นพระมหา เมื่อลาสิกขาออกมาแล้วชาวบ้านให้การยอมรับนับถือให้ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ภายในชุมชนทั้งพิธีกรรมทางศาสนา และพิธีกรรมตามความเชื่อแบบพื้นบ้าน

ผู้นำแบบเป็นทางการ

1. นายอุดม บุญมี อายุ 52 ปี เป็นผู้ที่ปรึกษาคณะกรรมการชุมชนภายใน ชุมชน รู้เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน โดยเฉพาะในด้านการปกครอง กลุ่ม

องค์กรต่างๆ ภายในชุมชน และเครือข่ายภายในชุมชน ชาวบ้านส่วนใหญ่ให้ความเคารพนับถือ จากการที่เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ไปมาหาสู่ชาวบ้านเป็นประจำ ทำให้เป็นที่รู้จักของชาวบ้านอย่างแพร่หลาย

2. นายบุญยิ่ง พรหมบุตร อายุ 47 ปี เป็นประธานชุมชนเมืองสาครน้อย คนปัจจุบัน ทำหน้าที่เป็นผู้นำชาวบ้านในด้านการพัฒนาชุมชนตามแผนและนโยบายที่ทางเทศบาล นครเชียงใหม่กำหนดไว้ การที่ดำรงตำแหน่งประธานชุมชนซึ่งเป็นคนในท้องถิ่นทำให้รู้สภาพของชุมชนโดยรวมเป็นอย่างดี เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชนเมืองสาครหลวง ในด้านต่างๆ เช่น การเมืองการปกครอง ปัญหาในชุมชน และเรื่องราวทั่วไปของชุมชน

3. นางสาวอัญชัน ชันทะมาลา อายุ 45 ปี เป็นประธานกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานชุมชนเมืองสาครหลวง เป็นผู้นำกลุ่มสตรีในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสุขภาพ มีความสัมพันธ์กับหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทั้งภายในชุมชนและนอกชุมชน มีความรู้เรื่องราวประวัติความเป็นมาของชุมชน และให้ข้อมูลเรื่องกลุ่ม องค์กรต่างๆ ในชุมชน ตลอดจนถึงบทบาทของผู้หญิงในด้านต่างๆ ภายในชุมชน เน้นบทบาทในฐานะที่เป็นผู้นำกลุ่มองค์กรที่มีในชุมชน

ผู้นำแบบไม่เป็นทางการ

1. นายสมพร นันตะ อายุ 40 ปี เป็นประธานกลุ่มหนุ่มสาวชุมชนเมืองสาครหลวง คนปัจจุบัน ทำงานรัฐวิสาหกิจสังกัดองค์การโทรศัพท์เชียงใหม่ช่วยเหลืองานต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วยความเสียสละ เป็นผู้ระดมกลุ่มชาวบ้านที่เป็นหัวหน้าครอบครัวให้ร่วมกิจกรรมในการพัฒนาชุมชน

2. นายมงคล เจริญ อายุ 39 ปี เป็นรองประธานกลุ่มหนุ่มสาว ทำงานเป็นผู้จัดการบริษัทเอกชน ชาวบ้านนับถือการทำงานของส่วนรวมโดยเฉพาะการประสานงานระหว่างชาวบ้านกับวัด เจ้าอาวาสให้การยอมรับและมักจะเป็นผู้ร่วมในการตัดสินใจทำกิจกรรมต่างๆ

3. นายศรีวิทย์ กันทา อายุ 60 ปี เป็นชาวบ้านอาวุโสที่มีความเป็นกลางในการแก้ปัญหาในชุมชน รับราชการเป็นเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลสวนดอก รับรู้และรับฟังเรื่องราวต่างๆ ในชุมชนมามาก เป็นผู้รู้เรื่องราวประวัติความเป็นมาของชุมชน ชาวบ้านในชุมชนให้ความเคารพนับถือโดยทั่วไป

4. นางสาวจุรีย์ คาวเรือง อายุ 50 ปี เป็นสมาชิกกลุ่มพัฒนาสตรีชุมชน เมืองสาทรหลวง และกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนเมืองสาทรหลวง เป็นผู้ที่สามารถประสานความร่วมมือของชาวบ้านในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะการประสานงานและการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านได้รับทราบ มีอรรถาศัยดี สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้านในชุมชน

ผู้สูงอายุ

1. นายปิ่น กันธวงศ์ อายุ 89 ปี เป็นคนดั้งเดิมในชุมชน สามารถจำเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ประวัติความเป็นมาของชุมชน และเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยเฉพาะการโยกย้ายเครือญาติของคนในชุมชน เป็นผู้สูงอายุที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ

2. นายจันทร์ตา ดวงทวี อายุ 76 ปี เป็นหมอยาพื้นบ้าน มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน สามารถจำเรื่องราวต่างๆ ได้เป็นอย่างดี เป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านในชุมชน

3. นายหิบบ คุ้มใจ อายุ 67 ปี เป็นคนดั้งเดิมในชุมชนเมืองสาทรหลวง สามารถจำเรื่องราวที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ให้ข้อมูลด้านประวัติความเป็นมาของชุมชน และรายละเอียดในชุมชน เป็นผู้สูงอายุที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ

4. ร้อยตำรวจตรีจันทา พุทธิศรี อายุ 73 ปี เป็นอดีตประธานชุมชนเมืองสาทรหลวง มีความรู้เรื่องราวที่เกี่ยวกับความเป็นมาของชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้เป็นอย่างดี ข้อมูลที่ให้ความแม่นยำ อีกทั้งยังเป็นประธานชมรมผู้สูงอายุบ้านเมืองสาทร ทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งทางศาสนาและพิธีกรรมพื้นบ้านร่วมกับชาวบ้านในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนใหญ่ให้ความเคารพนับถือ

แม่บ้านที่มีบทบาทในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรม

1. นางดา กำใจ อายุ 90 ปี เป็นแม่บ้านสูงอายุในชุมชนที่อบรมสั่งสอนบุตรหลานในเรื่องความเชื่อ และพิธีกรรมต่างๆ ที่มีในชุมชนด้วยการเล่าคำสอนให้ฟัง และเป็นผู้ที่ปฏิบัติตามความเชื่อ และพิธีกรรมที่มีในครอบครัวและชุมชนอย่างเคร่งครัด ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือโดยทั่วไป

2. นางทองใบ พรหมศรี อายุ 75 ปี เป็นแม่บ้านสูงอายุที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดเตรียมเครื่องประกอบพิธีกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เป็นผู้นำชาวบ้านในการจัดเตรียมเครื่องประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมพื้นบ้าน เช่น การทำขันตั้ง การ

ทำสะดวก การทำเครื่องส่งแทน ส่งจนหน้าจนหลัง หมากคู่หมากเบง ต้นผึ้ง ต้นดอก ต้นเทียน เป็นผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือและขอคำปรึกษาในการทำพิธีกรรม

3. นางลีย นันตะ อายุ 58 ปี ทำงานหัตถกรรมข้าวฉักล้านนาเป็นงานหลักอยู่กับบ้าน มีความโดดเด่นในด้านการปฏิบัติตามความเชื่อแบบพื้นบ้าน เข้าร่วมในพิธีกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอทั้งในครอบครัว ชุมชน และนอกชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่อบรมสั่งสอน บุตรหลานในครัวเรือนของตนเองอยู่เป็นประจำ

4. นางสาว ท้าวแคนคำ อายุ 60 ปี ทำงานหัตถกรรมโคมอยู่กับบ้าน มีความรู้เกี่ยวกับพิธีกรรมพื้นบ้านต่างๆ โดยเฉพาะที่บ้านมีหอผีปู่ย่าประจำตระกูลตั้งอยู่ และเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

5. นางคำแพง ดาวเรือง อายุ 75 ปี เป็นเจ้าผีประจำตระกูล ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการทำพิธีกรรมการเลี้ยงผีปู่ย่า การเลี้ยงผีลิด และเป็นผู้นำครอบครัวที่อบรมสั่งสอน บุตรหลานในเรื่องความเชื่อพิธีกรรมพื้นบ้านที่มีอยู่

6. นางศรีนวล ท้าวแคนคำ อายุ 65 ปี เป็นภรรยากำนันตำบลหนองหอย คนสุดท้าย เป็นอดีตประธานกลุ่มพัฒนาสตรีเมืองสาครหลวง และเป็นคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุบ้านเมืองสาคร มีความโดดเด่นในด้านการเป็นผู้นำชาวบ้านในการจัดเตรียมการทำพิธีกรรมต่างๆ เจ้าอาวาสวัดให้ความไว้วางใจให้เป็นผู้ตัดสินใจแทนในการประกอบพิธีกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน วัด ชาวบ้านส่วนใหญ่ให้ความเคารพนับถือ

7. นางอัมพร บุญมี อายุ 45 ปี ทำอาชีพเป็นแม่ค้าขายอาหารที่ตลาดหนองหอย มักที่จะช่วยเหลืองานส่วนรวมเป็นประจำ เป็นผู้ถ่ายทอดความเชื่อและพิธีกรรมให้กับ บุตรหลานในครอบครัว เข้าร่วมในพิธีกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

8. นางบัวไหล คณะปัญญา อายุ 69 ปี ทำอาชีพทำโคมเป็นอาชีพหลัก เป็นผู้นำครอบครัวเข้าร่วมในการประกอบพิธีกรรมในชุมชนเป็นประจำ มีความเชี่ยวชาญด้านการทำเครื่องประกอบพิธีกรรมต่างๆ เช่น เครื่องสืบชาติ เครื่องส่งเคราะห์ เป็นต้น

9. นางแสงหล้า ศรีสุวรรณ อายุ 55 ปี ปัจจุบันเป็นประธานกลุ่มพัฒนาสตรีชุมชนเมืองสาครน้อย เป็นผู้นำชาวบ้านในการทำอาหารสำหรับใช้ในพิธีกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน สามารถร่วมตัดสินใจกับผู้นำทางศาสนา ผู้นำชุมชน ในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ซึ่งชาวบ้านโดยทั่วไป รวมทั้งผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านในชุมชนให้ความเคารพนับถือ

10. นางประไพ เมืองดี อายุ 67 ปี เป็นกรรมการผู้สูงอายุชุมชนเมืองสาครหลวง เป็นผู้นำแม่บ้านในการจัดเตรียมอาหารคาวหวานในวันสำคัญทางศาสนาสำหรับใช้ใน

พิธีกรรม เข้าร่วมพิธีกรรมต่างๆ ในชุมชนเป็นประจำ ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือและสามารถระดมชาวบ้านให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนได้

2. วิธีการที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

2.1 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้เข้าไปอาศัยอยู่กับชาวบ้านในชุมชน โดยเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ผู้วิจัยได้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้านในชุมชน และแนะนำตนเองต่อชาวบ้านและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งในด้านบริบทของชุมชน และในด้านบทบาทของผู้หญิงในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชน นอกจากนี้ แม่ลัย นันตะ ยังได้แนะนำให้ผู้วิจัยรู้จักกับชาวบ้านในชุมชนอย่างละเอียด ในการอาศัยอยู่กับชาวบ้านในชุมชนทำให้ผู้วิจัยสามารถสังเกตวิถีชีวิตของคนในชุมชนรวมถึงการร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชน แนวการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและแนวการสังเกตแบบมีส่วนร่วมนี้ เน้นการสังเกตบทบาทของผู้หญิงในชุมชนในด้านการปฏิบัติตามความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชนในด้านต่างๆ ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้อาศัยอยู่ในชุมชนได้เข้าร่วมพิธีกรรมต่างๆ และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม สังเกตแบบมีส่วนร่วมการปฏิบัติตัวของผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านจำนวน 10 คนในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชน ได้แก่ บทบาทในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมในครัวเรือน และบทบาทในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชน การอบรมจัดเกลาบุตรหลานในครัวเรือน การทำเครื่องประกอบพิธีกรรม การพาบุตรหลานเข้าร่วมในการประกอบพิธีกรรมทั้งในชุมชน และในครัวเรือน ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตด้วยตนเองทั้งการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม แล้วบันทึกรายละเอียดที่น่าสนใจ รวมทั้งได้สอบถามในรายละเอียดต่างๆ กับผู้ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านผู้ให้ข้อมูลอย่างรอบด้านจากสมาชิกใน ครอบครัวของแม่บ้าน บุตรหลานในครัวเรือน ญาติ เพื่อน และผู้ที่รู้จักกับแม่บ้านในชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ของแม่บ้านเป็นอย่างดี

2.2 การทำกลุ่มสนทนา

เมื่อผู้วิจัยค้นหาผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้หญิงที่มีบทบาทโดดเด่นในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชนแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาและสัมภาษณ์ผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านจำนวน 10 คน ตามประเด็นที่ตั้งไว้โดยเน้นเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชน รวมถึงการเข้าร่วมพิธีกรรมต่างๆ กับแม่บ้านเพื่อสังเกตพิธีกรรมต่างๆ รวมถึงสอบถามใน

รายละเอียดการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมของผู้หญิงตามบทบาทที่โดดเด่น ในช่วงท้ายหลังจากที่เก็บข้อมูลรายบุคคลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้เชิญผู้หญิงที่เป็นแม่บ้านที่มีบทบาทในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชนมาร่วมสนทนาในประเด็นที่กำหนดไว้แบบเป็นกันเอง ด้วยการพูดคุย การสนทนาแบบเป็นกันเอง เมื่อมีกิจกรรมเกิดขึ้นในชุมชน แม่บ้านในชุมชนได้มาร่วมในกิจกรรม ในช่วงที่มีเวลาว่างผู้วิจัยได้เชิญแม่บ้านมาร่วมสนทนาพูดคุยกันทีละกลุ่ม หมุนเวียนกันไป ทีละ 3 – 5 คน ผู้วิจัยได้ตั้งประเด็นที่จะสนทนาไว้ก่อนแล้ว เมื่อเริ่มสนทนา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามประเด็นที่ตั้งไว้ โดยสนทนากับแม่บ้านไปทีละประเด็นจนครบ เมื่อการสนทนาหยุดลง หรือติดขัด ผู้วิจัยได้กระตุ้นให้เกิดการสนทนาต่อ ในการทำกลุ่มสนทนาในแต่ละครั้งผู้วิจัยได้จับบันทึกรายละเอียดไว้ด้วยการเขียนบันทึกและบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียงทุกครั้ง โดยได้ขออนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลก่อน

2.3 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นแม่บ้านที่เลือกไว้แล้ว 10 คนด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างโดยผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อในการเข้าไปศึกษาบทบาทของผู้หญิงในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชนอย่างกว้างๆ ไว้ล่วงหน้าในประเด็นที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้หญิงในการสืบทอด ความเชื่อและพิธีกรรมในครอบครัวและในชุมชน ได้แก่ ความเชื่อเรื่องผี ความเชื่อเรื่องบาป-บุญ ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พิธีกรรมที่เกี่ยวกับผี พิธีกรรมการทำบุญ และพิธีกรรมการส่งเคราะห์ และสัมภาษณ์ตามลักษณะคำถามปลายเปิด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลหลักตอบคำถามได้เต็มที่ตามความคิดของตนเองในเรื่องนั้น ๆ

2.4 การบันทึกข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสนทนากลุ่ม โดยการบันทึกตามประเด็นที่กำหนดไว้แล้วล่วงหน้า โดยทั่วไปผู้วิจัยได้ทำการบันทึกข้อมูลต่างๆ ที่ได้หลังจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มโดยทันทีเพื่อกันลืมประเด็นที่กำหนดไว้ แยกแยะบันทึกข้อมูลออกเป็น 3 ประเด็น คือ เกี่ยวกับบริบทของชุมชน บทบาทของผู้หญิงในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรม และปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้หญิงมีบทบาทในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชน

2.5 การบันทึกเสียง

ในการเก็บข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้บันทึกการสัมภาษณ์ด้วยการเขียนบันทึกข้อมูลไว้ตามประเด็นที่ต้องการ ในครั้งแรกเริ่มจะสร้างความ

สัมพันธ์ก่อนด้วยการพูดคุยแบบธรรมดา ภายหลังจึงสอบถามและขออนุญาตจากผู้ให้ข้อมูล บันทึกด้วยการเขียน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการใช้เทปบันทึกเสียง การให้สัมภาษณ์เป็นรายบุคคล รวมถึงการสนทนากลุ่มของผู้ให้ข้อมูล เพื่อเก็บรายละเอียดของข้อมูลต่างๆ ไว้อย่างครบถ้วน เมื่อสัมภาษณ์เสร็จแล้วผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเทปอีกครั้งหนึ่ง และแยกแยะข้อมูลออกเป็นทีละประเด็น

3. การตรวจสอบข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้นั้นถูกต้องหรือไม่หรือมีความน่าเชื่อถือเพียงพอเพียงใด โดยการสังเกตควบคู่ไปกับการซักถามเพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากบุคคลที่น่าเชื่อถือที่ให้ข้อมูลหลายๆ ครั้งว่าข้อมูลที่ได้นั้นตรงกันมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังตรวจสอบข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องและมีความใกล้ชิดกับผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ สมาชิกในครอบครัว บุตรหลาน ญาติ เพื่อน และผู้ที่รู้จักผู้ให้ข้อมูลในชุมชน เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูล หาข้อสรุปที่ถูกต้อง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในแต่ละครั้ง โดยพิจารณาว่าได้เก็บข้อมูลในประเด็นใดไปแล้ว ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์ ถูกต้องหรือยัง เป็นต้น ในประเด็นที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเพิ่มเติมในพื้นที่วิจัยอีกครั้ง โดยได้ทำอย่างนี้จนครบถ้วนสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลครบถ้วนแล้วทั้งข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของชุมชน และข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้หญิงในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชน ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้หญิงมีบทบาทในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชน ผู้วิจัยได้แยกแยะข้อมูลที่ได้จากการศึกษาให้เป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพื่อให้เกิดความชัดเจน แล้วผู้วิจัยได้ตีความหมายของข้อมูลตามเกณฑ์ เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้อย่างเป็นระบบ และนำเสนอโดยการบรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับบริบทของชุมชนที่มีความเชื่อมโยงกับบทบาทของผู้หญิงในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชน บทบาทของผู้หญิงในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรมในชุมชน ปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้หญิงมีบทบาทในการสืบทอดความเชื่อและพิธีกรรม และสรุปเชิงวิเคราะห์โดยใช้กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยที่กำหนดไว้